

Насамкінець, методологічний інструментарій реформування (розвитку) ДКВС України слід розглядати, як основоположні принципи, сукупність конкретних методів (інструментарій дослідження), що застосовуються при вивченні конкретних проблем, які виникають при функціонуванні ДКВС України та реалізації завдань державної політики України в сфері виконання покарань та пробації.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. О. Єрошенко. Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.
2. Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017р. № 654-Р. *Урядовий кур'єр*. 2017р. № 178. 20 вересня. С. 8-9.
3. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних інститутів на 2015-2020 р. р. : Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015. Офіційний вісник Президента України. 03.06.2015. № 13. Ст. 864.
4. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: учеб. пособ. 2-е изд., испр. Киев: МАУП, 2004. 154 с.
5. Богатирьев А.И. Запобігання професійній деформації у персоналу місць несвободи [монографія] / за заг. ред.. доктора психологічних наук, професора Медведєва В.С. – К.: ВД «Дакор», 2016. 198 с.
6. Кульман М.С. Юридична наука: проблеми методології. – Тернопіль : ТзОВ «Терно-граф», 2011. – 492 с.

ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИХ У МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ УКРАЇНИ

Подлегаєв К. М.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності

ПРАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

м. Київ, Україна

Проблема захисту прав засуджених у місцях несвободи України розглядається вченими, як правило, одночасно з проблемою виникнення злочинності та створенням перших тюрем. Проведені останнім часом дослідження в сфері виконання та відбування покарань свідчить про те,

що сьогодні особливо актуальним стало питання захисту прав засуджених у місцях несвободи.

До речі, це питання є актуальним і для сфери виконання покарань у всіх цивілізованих державах, у яких на законодавчому рівні встановлено, що засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Більш того, будучи членом Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи та інших авторитетних міжнародних організацій, кожна з держав-учасниць юридично зобов'язалася привести національне законодавство до загальноновизнаних принципів і норм, які стосуються захисту прав засуджених у місцях несвободи.

Ще у 2004 році набрав чинності Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», а у 2014 році – Закон України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засуджених до європейських стандартів, які заклали основи видозміни кримінально-виконавчого законодавства з урахуванням вимог і норм європейського права».

Важливе значення у дослідженні захисту прав засуджених у місцях несвободи України займає положення про важливість умов ефективності відбування засудженими у виправних колоніях України кримінального покарання як дотримання персоналом цих колоній міжнародних стандартів у сфері захисту прав засуджених.

З цього приводу цікавою є думка вітчизняного вченого О. І. Левченко, який у власному монографічному дослідженні «Проблеми правового регулювання суспільних відносин: загальнотеоретичні аспекти» влучно занотував, що значна частина норм права в конкретному етноментальному (національному) політико-правовому просторі діє не повною мірою, оскільки закріплені ними інтереси не відповідають інтересам суб'єктів конкретних правовідносин, орієнтованих на іншу шкалу цінностей і відносин у порівнянні з цінностями, які держава прагне за допомогою права закріпити й запровадити в реальне життя соціуму [1, с. 6].

Досить ґрунтовно досліджено зміст права засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їхньої гідності, яке є одним із елементів механізму протиправного посягання в ході застосування заходів угамування до осіб, позбавлених волі, у кандидатській дисертації І. М. Василюка (2017 р.) [2]. Як встановлено в процесі вивчення питань реалізації Україною міжнародних стандартів у сфері захисту прав засуджених у виправних колоніях, окремі елементи кримінально-виконавчих засад викладено також у наукових розробках сучасних фахівців у сфері кримінально-виконавчого права.

Однією з сучасних наукових досліджень у сфері захисту прав засуджених у виправних колоніях варто назвати наукову роботу

О. В. Краснокутського «Міжнародно-правові механізми забезпечення прав засуджених до позбавлення волі» кандидатська дисертація (2019 р.), у якій дослідником уперше надано характеристику ознакам системності міжнародних механізмів забезпечення прав засуджених, шляхом виявлення історичних закономірностей їхнього формування та визначення нормативних особливостей міжнародних механізмів, а також сформульовано авторське визначення поняття «міжнародні механізми забезпечення прав засуджених», в основу якого покладена здатність механізму здійснювати зворотній регулюючий вплив на правовідносини [3, с. 5].

У процесі нашого дослідження ми звернули увагу і на монографічне дослідження Ю. О. Новосад «Прокуратура України як учасник кримінально-виконавчої діяльності» (докторська дисертація, 2019 р.). У вказаному монографічному дослідженні вчений зазначив, що не підлягає сумніву твердження про те, що в місцях позбавлення волі засуджений залишається громадянином, має право на дотримання його прав і законних інтересів, що виходить, зокрема, з його правового статусу (ст. 7 КВК України) [4, с. 7].

Вітчизняний учений– пенітенціарист М. С. Пузирьов у монографічному дослідженні «Порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк в Україні та зарубіжних країнах» зазначає, що розробники КК України допустили неточність і замість назви покарання «позбавлення свободи» закріпили на рівні закону назву покарання як «позбавлення волі». Хоча, згідно зі ч. 1 ст. 50 КК України, «покарання є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого»[5, с. 234].

Крім того, у процесі відбування покарання засуджені обмежуються в таких свободах, як свобода пересування, вибору місця проживання й роду діяльності тощо. Додатковим аргументом на користь такої пропозиції, на думку дослідника, є вживання поняття «позбавлення свободи» в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [6, с. 403].

Висновок. Проведений нами аналіз стану наукових розробок захисту прав засуджених у місцях несвободи України, а також вивчення нормативно-правових джерел з означеної проблематики, дають підстави стверджувати, що дана тема дослідження є нагальним питанням сьогодення та носить теоретично-прикладний характер, а тому потребує активізації науковців у цьому напрямі.

Література:

1. Левченко О. І. Проблеми правового регулювання суспільних відносин: загальнотеоретичні аспекти. Луган. Держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О Дідоренка, 2012. 528 с.

2. Василюк І. М. Право засуджених до позбавлення волі на гуманне ставлення та повагу їх людської гідності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2017. 20 с.

3. Краснокутський О. В. Міжнародно-правові механізми забезпечення прав засуджених до позбавлення волі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків : Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса. 2019. 20 с.

4. Новосад Ю. О. Прокуратура України як учасник кримінально-виконавчої діяльності : монографія. Луцьк : ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2019. 462 с.

5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 05.05.2019).

6. Пузирьов М. С. Порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк в Україні та зарубіжних країнах : монографія. Київ : ВД «Дакор». 2018. 514 с.

ДО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «НЕБЕЗПЕКА» Й «БЕЗПЕКА» В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Пузирьов М. С.

доктор юридичних наук, старший дослідник,

начальник відділу наукової діяльності

та міжнародного співробітництва

Академії Державної пенітенціарної служби

м. Чернігів, Україна

У межах розроблення кримінально-виконавчих і кримінологічних засад безпекоорієнтованого функціонування місць несвободи Міністерства юстиції України важливим є розуміння відповідного понятійного апарату. Окремі з понять уже достатньою мірою розроблені сучасною галузевою наукою, а деякі потребують нових підходів до їх розуміння, осучаснення або первинного наукового обґрунтування.

Зважаючи на обсяг публікації, хочеться тезисно зупинитися на окремих із них, мотивувавши наукову спільноту і практичних працівників кримінально-виконавчої системи до теоретико-прикладної дискусії, покликаної закласти фундамент для безпекоорієнтованого виміру функціонування місць несвободи Міністерства юстиції України.